

Sygn. akt IV Ca 625/13

POSTANOWIENIE

Dnia 24 stycznia 2014r.

Sąd Okręgowy w Słupsku IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym :

Przewodniczący SSO Andrzej Jastrzębski

Sędziowie SO: Dorota Curzydło (spr.), Elżbieta Jaroszewicz

Protokolant: sekr. sądowy Agnieszka Urbanowicz

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2014 r., w Słupsku

na rozprawie

sprawy z wniosku M. M.

z udziałem C. M., K. W., M. W., I. W., D. M., R. M. i S. K.

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji uczestników postępowania K. W., M. W. i C. M. od postanowienia Sądu Rejonowego w Lęborku z dnia 10 października 2013 r. sygn. akt I Ns 403/13

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Sądowi Rejonowemu w Lęborku do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt IV Ca 625/13

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni M. M. wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po swoim mężu J. M..

Postanowieniem z dnia 10 października 2013 roku Sąd Rejonowy w Lęborku stwierdził, że spadek po J. M. synu S. i B. zmarłym w dniu (...)roku w L., ostatnio zamieszkałym w L., na podstawie ustawy nabyli z dobrodziejstwem inwentarza wnuki zmarłego: małoletnia C. M. córka D. i C., małoletni K. W. syn P. i I., małoletnia M. W. córka P. i I. - każe w 1/3 części (punkt 1 sentencji). Nadto zlecił Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Lęborku Waldemarowi Witka sporządzenie spisu inwentarza po zmarłym J. M. na koszt spadkobierców (punkt 2 sentencji).

Powyższe orzeczenie zostało oparte na następujących ustaleniach. Spadkodawca J. M. zmarł w dniu 11 czerwca 2013 roku w L., gdzie ostatnio zamieszkiwał. Nie pozostawił testamentu. Spadkobiercami ustawowymi są żona zmarłego M. M. oraz dzieci S. K., I. W., D. M. i R. M.. Jak wynika z treści aktu zgonu, spadkodawca zmarł w dniu 11 czerwca 2013 roku, wniosek zaś o stwierdzenie nabycia spadku został złożony w sądzie w dniu 1 lipca 2013 roku.

Zgodnie z treścią art. 1015 § 1 k.c. oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania.

W dniu 20 czerwca 2013 roku wnioskodawczyni oraz uczestnicy postępowania złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku. W takim zaś przypadku zastosowanie ma art. 1020 k.c. zgodnie z którym spadkobierca, który spadek odrzucił, zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku.

Odrzucenie spadku przez spadkobiercę ustawowego powołanego do dziedziczenia w pierwszej kolejności może powodować, że jego udział spadkowy przypada jego zstępny (uzasadnienie postanowienia SN z dnia 26 maja 1997 r., I CKU 8/97, Prok. i Pr. 1997, nr 11, poz. 37), albo też zostają powołane osoby dziedziczące po zmarłym w dalszej kolejności, tj. rodzice, rodzeństwo lub zstępni rodzeństwa, dziadkowie i ich zstępni, albo gmina lub Skarb Państwa.

Z treści zapewnienia spadkowego oraz dokumentów USC wynikało, że do spadku z mocy ustawy powołani są zstępni I. W. i R. M., którzy złożyli oświadczenie o odrzuceniu spadku.

Z uwagi na fakt, że wnuki spadkodawcy są małoletni dziedziczą spadek z dobrodziejstwem inwentarza (art. 1015 § 2 k.c.).

Uczestnicy postępowania C. M., K. W. i M. W. - reprezentowani przez swoich przedstawicieli ustawowych - zaskarżyli powyższe postanowienie apelacją, domagając się jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazali, że chcą dziedziczyć po zmarłym J. M., z uwagi na fakt, iż w skład spadku po nim wchodzi jedynie długi. Podnieśli, że Sąd Rejonowy nie pouczył ich, iż mogą złożyć oświadczenie o odrzuceniu spadku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że bacząc na treść art. 382 k.p.c., sąd II instancji ma nie tylko uprawnienie, ale wręcz obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz dokonania własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych dowodów (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1998 r., II CKN 704/97 - za pośrednictwem Systemu Informacji Prawnej Lex). Sąd II instancji nie ogranicza się zatem tylko do kontroli sądu I instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a rozważając wyniki postępowania przed sądem I instancji, władny jest ocenić je samoistnie. Postępowanie apelacyjne jest więc przedłużeniem procesu przeprowadzonego przez pierwszą instancję, co oznacza, że nie toczy się on na nowo.

Zgodnie z art. 1015 k.c., oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania (§ 1). Brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku. Jednakże gdy spadkobiercą jest osoba nie mająca pełnej zdolności do czynności prawnych albo osoba, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, albo osoba prawna, brak oświadczenia spadkobiercy w terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza (§ 2).

Termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku przez małoletniego biegnie od dnia gdy jego rodzice dowiedzieli się o tytule powołania małoletniego do spadku (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 25 maja 2012 r., I CSK 414/11 - za pośrednictwem Systemu Informacji Prawnej Legalis).

W rozpoznawanej sprawie Sąd I instancji odebrał zapewnienia spadkowe od uprawnionych do dziedziczenia w pierwszej kolejności M. M. (żony spadkodawcy), D. M. (syna spadkodawcy), R. M. (syna spadkodawcy), I. W. (córki spadkodawcy) oraz S. K. (córki spadkodawcy). Wobec jednak odrzucenia spadku przez wyżej wymienionych, zaniechał odebrania takowego zapewnienia od przedstawicieli ustawowych, powołanych do spadku w następnej kolejności małoletnich C. M., K. W. i M. W.. Jednocześnie nie czekając na upływ sześciomiesięcznego terminu (liczonego od 20 sierpnia 2013 roku - termin wezwania małoletnich do udziału w sprawie) na złożenie w imieniu małoletnich oświadczeń w trybie art. 1015 k.c., wydał zaskarżone postanowienie.

W konsekwencji małoletni C. M., K. W. i M. W. zostali pozbawieni przysługującego im uprawnienia do odrzucenia spadku po zmarłym J. M..

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Łęborku, pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy rzeczą Sądu Rejonowego będzie odebranie zapewnień spadkowych od reprezentujących małoletnich spadkobierców ich przedstawicieli ustawowych.